

גבי צעל הצים. כלומר בזכותה דבעל הצית איכא תרי חזקי לזכותו: **והא טבע ליה קמן.** ומה עדים שחזקו אותו מזריכין: **ולמלא לנפח הכי.** דלזלי עדים מהתם פרעיה צו ציוס דלא עבר צבל תלין: **כל זמנו.** עד שעבר עליו: **ולעולם.** בתמיהה. ובצביל שחזקו כל היום ולא נתן יהא שכיר זה נאמן לעולם לשבע לא נאמין וכו' כל כך השעה שכיר שכרו: **א"ר חמא בר עוקבא כנגד כל היום של תביעה.** יום אחד לאחר זמנו נתנו לו חכמים לישבע ויטול: **מתני' המלוה אם חזירו והגיע זמן ולא פרע לו: לא ימשכנו.** אפי' בשוק אלא צב"ד: **ולא יכנס לניסו.** בגמ' מפרש צב"ד: **קאי:** היו לו שני גלים. וחזרו כנגד שניהם ומשכנו צבניהם: **נוטל אחד ומחזיר אחד.** בשעה שהולך כריך לזה יחזירו לו משום החזרת העבדו ויעבד את השני וכשיטרכך זה לשני יטול זה את הראשון ויחזיר את השני כדמפרש ואזיל מחזיר את הכר צבילה ואת המחרישה ציוס: **מס. הלזה אין משיב העבדו לירשני שאין כאן מלוה העבדו אלא ימכרו ויגבה חובו דהשכ טשיב לו כתיב:** **ולא לירשני: שלשים יום.** זמן צב"ד: **גמ' ושליה צ"ד מנפח נפוחי.** אף הוא אינו רשאי ליכנס לציטו ולמשכנו אלא רואהו בשוק ומנתק דבר שאוחז צידו ממנו: **ממשכנין.** משמע צמון צבית: **חזילה מתוך הבית משמע דהא ריחיים ורכב בגו ציטא שכוחי: לעולם צבעל חוב.** קאמר ולא חידוק מינה הא כלים אחרים צבול צבכלים אחרים עובר משום לא תצא אל ציטו ולהכי צליטרכין להסיף לאו שני משום ריחיים ורכב וחד משום לא תצא אל ציטו: **ממשמע שנאמר צמון פעמוד.** ויזילא אליך את העבדו וכו' איני יודע שהאיש יוציאנו אלא מי יוציאנו אם לא צב"ד: **מאי לאו לרצות שליח צ"ד כו'.** שיכנס לתוך הצית וה"ק והאיש דהוא שליח צ"ד ואשר אתה נושה צו יוציא אליך: לא

(א) רש"י מוחק ג' מיות אלו, (ב) תמורה ה, (ג) נע' חוס' לקמן קטו. ד"ה אלמנה, (ד) אחר לך, (ה) [דברים כד, ו] ז"ל ויפלא, (ו) ויש צמ' ד"ה והאמר רבי יוחנן ועי' שסקר כא: תוס' ד"ה אמר רב פפון, (ז) עי' מ"מ פ"ג ממלוה מה שמירץ בשם הרשב"א,

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא קובע ליה קמן: (ב) שם משום הא לא צריכא (הכי קאמר) תלמי' וי"ב ס"א חסורי מיחזיקא ודכי קתני: (ג) שם תמתי נמי לא גידרה שמוא יכנס לנימו: (ד) תד"ה קליה וכו' אם יודעין ששכרו כדפרושיה וכן משמע צב"ד: (ה) ד"ה השתא שהרי לא השדה אורחא אלא: (ו) ד"ה וכו' שכיר וכו' לצדו גמי לא תשיבא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ואת. לכן מפרשים כי ועוד נראה לר"ת כו'. צ"ב וכן פי' הראש"ש ועוד אצל הרמב"ם ורמב"ן והשב"א וש"ס מפרשים כפירש"י המורשות וכן מפרשים דמתני' ומחרישה משם וקושית תוס' חזקן צב"ד דמתני' מירי עבדו ומשכנו וזה מתוך קושית תוס' ד"ה מחזיר כו' ומש"ש וזו אהר"ה ר"ל בשעת מלאכה דא"ל להחזיר כו' א"י אלא בשעת מלאכה ודוקה הליך לגוף אדם או כו' א"י אלא ש"ד כמו לזכות כו' א"י והרמב"ן והרשב"א מילי דאף לכתלה מותר למשכן אלא בשעת מלאכה כו' א"י וכו' צירוף צב"ד אלא דעת הרמב"ם כוה כדעת תוס' דכלי א"י אסור לעולם לתשכן ואם משכנו חייב להחזיר מיד והר"ה חזקן דמתני' מירי צב"ד דמתני' חייב להחזיר וכו' הרמב"ם אחד כו' ואחד שנתנו לו ממשעו ומ"ש צב"ד שם (ב"מ פ"ו א) סעי' טו וע"ש צב"ד עי' דפסק דכלי א"י מחזיר מיד וע"ש בגמ' אלא צב"ד ספק צב"ד ו' כתב ומחזיר אותם בשעת מלאכה והעיקר כדעת רמב"ם דמחזיר מיד:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא ק"ג.

ונוטל הכי פירושו יציא ראייה ששכרו ואז יהיה נשבע ונוטל ויהיב דקמני המע"ה היינו יציא עדים שקלך לו שמים שהעדים יודעים הקנינה אם יודעין ששכרו (ה) דלפרוך וכן משמע צב"ד כל הנשבעין דקאמר עלה ראייה דלשם צב"ד נשבע ונוטל היינו שיציא ראייה ששכרו ויהיה נשבע ונוטל:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אבל מטא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומידבר וכי שכיר עובר משום בל תגזול התם תרי חזקי הכא חדא חזקה גבי בעל הבית איכא תרי חזקי חדא דאין בעל הבית עובר משום ובל תלין וחדא דאין שכיר משהא שכרו והכא חדא חזקה: אם יש עדים שתבעו הרי זה נשבע ונוטל: והא (ו) קתבעו לקמן א"ר אבי אשתבעו בומנו ודלמא לבתר הכי פרע אמר אביי שתבעו כל זמנו ולעולם (ז) (לא פרע ליה) א"ר חמא בר עוקבא כנגד אותו היום של תביעה: **מתני' המלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בב"ד ולא יכנס לביתו ליטול משכנו שנאמר בחזקת תעמוד ה"ה היו לו שני כלים נוטל אחד ומניח אחד (ח) ומחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום ואם מת אינו מחזיר לירשיו רשב"ג אומר אף ילעצמו אינו מחזיר אלא עד שלשים יום ומשלשים יום ולהלן מוכרן בב"ד: **גמ' אמר שמואל ה"ה שליח ב"ד מנתח נתוחי אין אבל משכנו לא והתנן המלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנין (י) א"ל שמואל אימא לא ינתחנו אלא בב"ד הכי גמי מסתברא דקתני סיפא לא יכנס לביתו ליטול משכנו מני אילימא בעל חוב מרישא שמע מינה אלא לאו שליח ב"ד אי משום הא לא איריא (יא) ה"ק המלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בב"ד מכלל דבב"ד ממשכנים ובעל חוב אפי' נתוחי גמי לא (יב) שלא יכנס לביתו ליטול משכנו מתיב רב יוסף (יג) לא יחבל ריחים ורכב הא דברים אחרים חבל (יד) לא תחבל בגד אלמנה הא של אחרים תחבל מאן אי נימא בעל חוב הא כתיב (טו) לא תבא אל ביתו לעבוט עבדו אלא לאו שליח ב"ד תרגמה רב פפא בריה דרב נחמן קמיה דרב יוסף ואמרי לה רב פפא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף לעולם בבעל חוב ולעבור עליו בשני באוין ת"ש ממשמע שנאמר (טז) בחזקת תעמוד איני יודע שהאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלא מה תלמוד לומר (יז) והאיש לרבות שליח בית דין כאלו לא****

והא תבע ייה קמן. ק"ד השתא אם יש עדים שחזקו היינו אפי' אחר זמנו ולכן פריך דמה לנו צריכין לעדים הלא תוצעו השתא צפינו ולמאי דק"ר הוה מני למיפוך אמאי נשבע ונוטל אלא פריך שפיר: **ורעורם.** פי' צבוקטרס וכי שכיר משהה שכרו כ"כ ואינו מיושב דאין צוה ראייה שנפרע דחזקה דאין שכיר משהה שכרו אינה מועלת אלא היכא דאיכא חזקה דאין צב"ד עובר צבל תלין צבדה ובל תלין תלין

אינו עובר אלא צוקר ראשון אלא הכי פירושו ולעולם שכיר נשבע ונוטל אין זו תקנה טובה שיהא נאמן לעולם לומר לא פרע לי: **מחזיר את חבר בל"ה.** צריש תמורה (דף טו. ו) ושם ד"ה מחזיר) פריך לרצא דאמר כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני והרי השבת העבדו דאמר רחמנא לא תעבדו עבדו ותנן מחזיר את הכר צבילה אלמא דמהני וקשה דמנליה דמתני' איירי צבמשכנו צבאיסור וא"ל דסמין אצרייתא דאלו מציאות (לעיל דף טז:) דקתני משכנו שלא צבשות מנין כו' דא"כ מאי קשה לן דהא צבצרייתא גופה יליף מהשכ טשיב דממני התם ואי אדשמואל סמין א"כ מה צריך לתרץ מהשכ טשיב הלא עיקר קרא לשמואל איירי צבמשכנו צבאיסור דאם חבל וגו' משמע דמשכנו צבציתו וי"ל דסמין אצרייתא ככל יום דמחזיר אפי' משכנו שלא צבשות א"כ סמין אצרייתא דלקמן (דף קד:) דמתרץ לה רב ששת המלוה [את] חבירו אינו רשאי למשכנו משכנו חייב להחזיר לו אפי' דהאי דפריך לרצא צבממורה לא אחי אליצא דשמואל דלשמואל אין שייך להקשות דעיקר קרא צבמשכנו צבאיסור כתיב מ"מ אין להוכיח משם שלא יהא הלכה כשמואל כי כן דרך גמרא להקשות ולתרוץ אפילו דלא כהלכתא כדאשכחן צב"ד דכמזכות (דף טו. ו.) וצרייתא דאלו מציאות (לעיל דף טז:) דקאמר אין לי אלא צבמשכנו צבשות אין צריך לומר דשמואל יהפוך וישנה אין לי אלא משכנו שלא צבשות אלא יעמידנה כתנא דפליג אתנא דקאי כוותיה ויהפוך דהרשה:

ואת המחרישה ביום. קשה לר"ת דתניא צבוק פירקין (דף קטו.) חבל זוג של ספרים וזמנד של פרות חייב משום צ' כלים ופירש צבוקטרס פרות החורשות וחייב עליהם החובלן לפי שעושין נטל נפש א"כ היאך נטל את המחרישה דקתני ומחזיר (י) הא עבר כי נפש הוא חובל (דברים כד) ועוד דאין נראה לחייב אלא דוקא דומיא דריחיים ורכב שמתקנים ורכב שאיננו האוכל עלמנו צבכלי לכן מפרש ר"ת כמד פרות היינו פרות המרכסות צבצבואה וגריס ר"ת נמי זוג של מספרים ולא גריסין זוג של ספרים וכן גריס ר"ח והס תספורת של ירק או לגוז צית השחיטה דלמרינן צבצבורות (דף קטו.) שדרכן היה לגוז אצל פרות החורשות לא מיקרי כלי שעושין אוכל נפש ועוד נראה לר"ת דמחרישה דהכא לאו היינו מחרישה שחורשין זה את הקרקע דנראה דלא מייחז צבשבת העבדו אלא צבכלי העשוי לגוף האדם ולגאחיו ועוד דמוקי בגמ' צבמחרישה דכספא ואין דרך למרוץ קרקע צבמחרישה של כסף אלא נראה לר"ת דהיינו מנגרדתא שגמדין צו בני אדם צבצית המחרך דלמאר צבפרק צבצית (שבת דף קטו:) עבדא ליה אימינה מנגרדתא דכספא וכן צבפרק מציאת האשה (כמזכות דף טו.) צבמחרישה דכספא פ"ח דהיינו מנגרדתא: **אימא לא ינתחנו אלא בבית דין.** וא"ת מנין דיתנות אסור לצעל חוב ואומר ר"י דמזכרין הוא כדלמך צבסמון צעל חוב נימות נמי לא גזירה שמוא יכנס צבצית: **וחסורי מיחזיקא והבי קרני.** תימה דקאמר חסורי מיחזיקא כדי לרבות וי"ל דאין למוש חוב שאינו מגיה כ"כ ורוב ספרים גרסי הכי קאמר:

עין משפט
נר מצוה

קבו א ב מ"י פ"א מה"ל שפירות ה"ו ועיין שם סמג לאוין קפא טור ש"ע ח"מ פ"ג פט סעי' ג: קבא ג ד מ"י פ"ג מה"ל מלוה ולה ה"ל ד סמג שם טו"ש ח"מ פ"ג ס"ז סעי' ו: קבב ה ט מ"י שם ה"ל ו ועיין צהשנות וצמ"מ טו"ש שם סעיף י"ט: קל ו מ"י שם ה"ל ה טו"ש שם סעי' טו: קלא ז מ"י שם הלכה ו טו"ש שם סעי' י"ט: קלב ח ט מ"י שם ה"ל ד ועיין שם טו"ש שם סעי' ו: י [מ"י שם הלכה ט:]

תורה אור השלם

- 1 לא תעשק את רעך ולא תגזול לא תלין פועלת שכיר אתך עד בקר: יקרא יט יג
- 2 בחזקת תעמוד וקאיש אשר אתה נושה בו יוציא אלק את העבדו ודחוקה: דברים כד יא
- 3 לא יחבל ריחים ורכב פי נפש הוא חבל: דברים כד ו
- 4 לא תשה משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: דברים כד ז
- 5 לא תשה ברעך משאת מאוקה לא תבא אל ביתו לעבט עבדו: דברים כד י

מוסף רש"י

וכי שכיר עובר על בל תגזול. לקבל שכרו צ' פעמים (שבועות סה.)